

РОЛЬ ДЕРЖАВИ В РЕГУЛЮВАННІ ПРОЦЕСІВ УКРУПНЕННЯ В АГРОПРОМИСЛОВІЙ СФЕРІ

Н.Й. Басюркіна, доц.

ІПРЕЕД НАН України, м. Одеса

Науковою основою агропромислової політики є моделювання процесу реформування виключно за критеріальною оцінкою приросту ефекту – збільшення виробництва і глибокої промислової переробки продукції, зниження її собівартості, формування на здоровій ринковій основі необхідних доходів для сплати податків, створення внутрігосподарських фондів накопичення і споживання, які є реальним фінансовим джерелом структурного і технологічного оновлення діючих і створення нових виробництв, поповнення бюджетних надходжень, розширеного відтворення АПК. Так закладається надійний фундамент збалансованості внутрішнього продовольчого ринку і збільшення експортних можливостей [1, с. 247].

З розвитком НТП стало очевидним, що агропромислова сфера ні в якому разі не є саморегулюємою часткою національного господарства. Її розвиток практично неможливий без свідомого управління поведінкою економічних суб'єктів. Незважаючи на очевидну актуальність, велика кількість необхідних в умовах кризи функцій державного регулювання агропромисловою сферою не впроваджено або розосереджено між різними міністерствами, управліннями і відповідними регіональними структурами.

Нині, по-суті, розпочався третій етап реструктуризації аграрних підприємств (перерозподіл власності в бік трансрегіональних корпоративних об'єднань – агрохолдингів та ін.), який до цих пір ґрунтовно не досліджувався і не узагальнювався. Такі форми господарювання, як правило, створюються шляхом оренди землі потужними промисловими підприємствами, фінансовими і сервісними структурами, які інвестують кошти у виробничу і соціальну сферу села. Результатом цього етапу, який виник спонтанно і здійснюється стихійно без будь-якого втручання держави і відповідного юридичного забезпечення, стало зосередження капіталу і агропромислового виробництва в одних руках, причому з огляду на масштаби процесу концентрації можна його назвати «надконцентрацією виробництва» [2, с. 8]. Слід наголосити, що переважна більшість нових агропромислових формувань не притаманні вітчизня-

ній практиці агропромислової інтеграції, досить суттєво відрізняються між собою і не мають узагальненого визначення.

Так, результати проведених досліджень свідчать про жвавий розвиток в Україні величезних агропромислових формувань – агрохолдингів, починаючи з 2006 р. В 2012 р. 15 агрохолдингів орендують більше, ніж по 150 тис. га ріллі, при цьому абсолютним лідером залишається «Укрлендфармінг», який контролює 500 тис. га ріллі. У середньому одним із вказаних агрохолдингів орендується до 200 тис. га ріллі. В цілому нині в Україні налічується понад 50 агрохолдингів (найбільше їх зосереджено в Полтавській, Черкаській і Київській областях), які в сукупності контролюють близько 5 млн. га, або майже 15 % площі ріллі в Україні. Слід підкреслити, що в найближчий час переважна більшість агрохолдингів планують збільшувати розміри орендованих земельних угідь [3].

На основі аналізу діяльності нових типів агропромислових формувань в Україні, причин їх створення, переваг і недоліків, було зроблено висновок про необхідність державного регулювання процесів укрупнення в агропромисловому виробництві, і діяльності агропромислових формувань. В першу чергу необхідно в Господарському і Податковому кодексах надати визначення великих і малих підприємств, окреслити їх сферу діяльності, обмежити повноваження агрохолдингів, а також активно залучати їх у виконання соціальних і екологічних програм.

Практика розвинутих країн свідчить, що використання механізму прийняття організаційно-економічних рішень разом з їх координацією на всіх рівнях законодавчої і виконавчої влади приносять вигоду підприємницьким структурам-учасникам господарського процесу, забезпечують стійке зростання економіки і продовольчу безпеку країни.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Лукінов І.І. Агропромислова політика у макроструктурних пріоритетах / І.І. Лукінов; Інститут аграрної економіки. – К.: ННЦ «Інститут аграрної економіки», 2007. – 816 с.
2. Андрійчук В. Г. Надконцентрація агропромислового виробництва і земельних ресурсів та її наслідки / В. Г. Андрійчук // Економіка АПК. – 2009. – № 2. – С. 3-9.
3. ТОП-25 лендлордів України – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : URL: <http://domik.volyn.ua/articles/top-25-lendlordiv-ukraini>, 2012.